

Portraits of Asia (3) Cultuurshock

Wat voorafging: in maart 2009 vertrokken pr-verantwoordelijke Ruth Lamers en fotograaf en Lightroom-docent Piet Van den Eynde voor een tien maanden durende fietstocht door Azië. Na anderhalve maand Turkije komt het duo aan in het mythische, magische Iran. Wat volgt is een cultuurshock van zes weken.

De bakker in het dorp waar we zijn aangekomen zijn, gooit z'n hoofd en z'n handen achterover. Het is halverwege mei en we zijn Iran binnengefiets met een tegenwind die wat betreft onwrikbaarheid kan wedijveren met het Iraanse regime. Onze route leidt ons langs de historisch, politiek en religieus beladen Aras vallei (zie kader). De prachtige vallei vormt de noordelijke grens tussen Iran enerzijds en Azerbeïjan, Armenië en Naxchivan anderzijds. Aan weerskanten staan bemande wachtposten en patrouilleren soldaten. Aan de

overkant van de rivier geven platgebombardeerde treinwagons (een aandenken aan de Armeens-Azerbeïjaanse oorlog) de toch al indrukwekkende sfeer in de vallei nog een extra onheilspellende touch. Ik dring aan, maar opnieuw gaan hoofd en handen kordaat achterover. Iraanse body language voor 'neen', zo blijkt. Het is zijn antwoord op de vraag hoeveel ik hem moet betalen voor het op kiezelsteentjes gebakken sangak-brood dat ik net kocht. Pas bij de derde poging aanvaardt hij mijn rials. Ik heb net ta'rof meegemaakt: een

Iraanse beleefdheidsstrategie waarbij iedereen, van winkelier tot taxichauffeur, met variërende gradaties van misbaar, lijkt te weigeren om betaald te worden. Gelukkig heeft onze reisgids ons geleerd dat die weigering maar schijn is. Uiteindelijk wil de middenstander wel centen zien. Net zoals de Brit op zijn 'How do you do' geen antwoord verwacht, maar een geëchtheid 'How do you do', verwacht de Iraanse neringdoener uiteindelijk betaald te worden. Pas als hij ook na drie keer blijft weigeren, mag je er van uitgaan dat het geen ta'rof is en dat een welgemeend 'Motashakeram' ('Dank u') op zijn plaats is.

Gastvrijheid

'Motashakeram' hebben we veel mogen uitspreken, want net zoals ta'rof is ook de Iraanse gastvrijheid een essentieel onderdeel van de omgangsvormen. De Turkse gastvrijheid was al haast onstuit-

Collega's

Een dag als een ander in de prachtige, maar door oorlogen beladen Aras-vallei. We zijn net een heerlijk softijsje met saffraansmaak soldaat aan het maken, wanneer een man uit zijn Paykan springt en een affiche aan het etalageraam van de patisserie komt hangen.

Als bij wonder of bij toeval, naargelang uw religieuze overtuiging, promoot de affiche een fototentoonstelling in een gerestaureerde hamam, annex cultureel centrum, in een dorp een paar kilometer verderop. De afficheverspreider blijkt bovendien de fotograaf van dienst, Seyyed Jamal Kazemebne Mohsen, te zijn. Twee minuten en evenzovele ijsjes later fietsen we in het kielzog van een CO²-brakende Paykan naar de tentoonstelling. In het prachtige historische kader staan een twintigtal foto's opgesteld. De tentoonstelling is een verademing na een paar dagen onafgebroken fietsen en ik ben onder de indruk van zowel de indrukwekkende landschappen als de poëtische, bewegingsonscherpe beelden van zijn hond Fanny. Hier is een vakman aan het werk. Een vakman die zich duidelijk weinig aantrekt van het

fotografieverbod in de streek. Zo heb ik ze graag.

Ik zeg dat ik zelf ook fotograaf ben en Photoshop 'moallem' (leraar). Lightroom kent hier immers geen hond, zelfs de intelligent kijkende Fanny niet. We blijken beiden met Nikon te werken en dus volgt een samenzweerderig materiaalonderonsje. Hij kijkt bewonderend naar mijn D700 met de 14-24 breedhoeklens, waarvan mijn enige verdienste is dat ik genoeg geld - zowat het equivalent van een Iraans jaarsalaris - opzij had om ze te kunnen kopen. Zijn toestel blijkt een, in digitale termen, prehistorische D80 met een geblutste 18-105 zoom te zijn. Nederige setup; grootse foto's, die niet alleen een lesje geschiedenis en aardrijkskunde over de Aras-streek zijn, maar vooral een lesje in nederigheid.

Picknickbus

Op vrijdag, het Iraanse equivalent van onze zondag, is er geen ontkomen aan: naast voetballen is picknicken de nationale sport. Oude Iraanse Paykans, nieuwe Prides en een enkele bus rijden afgeladen vol met proviand de heuvels in, op zoek naar de koelte en een geschikt kampeerplaatsje. Wanneer ze ons voorbijrijden, blijkt dat in elke Iraniër ook wel een beetje paparazzo schuilt: we worden haast meer gefotografeerd en gefilmd dan we zelf foto's nemen!

Ook vanuit de oude bussen die ons inhalen wordt er duchtig gefotografeerd: in Turkije had ik al een boontje voor de bijna een halve eeuw oude, naar Westerse luxenomen afgedankte, Mercedes-exemplaren die daar nog krantig rondtoerden. Met hun prachtige rondingen, daterend

uit een tijd toen aerodynamica nog iets uit science fiction-boeken was en de benzineprijzen nog niet het design bepaalden, deden deze bussen mij denken aan de avonturen van Kuifje. Vooral hun mooie achtersteven, met twee in een brede V op elkaar toelopende achterraamen deed mij telkens weer smelten. Of was dat de hitte? Soit.

Ik dacht niet dat mooier bestond, tot ik in Iran dit model tegenkwam. Je ziet ze hier overal. Sierlijk komen ze voorbijgerold, hun verchromde lijf schitterend in de zon. De achterklep van de motor staat in

deze hitte ook al rijdend steevast open, op die manier een nieuwe dimensie gevend aan het begrip 'luchtgekoeld'. Maar het meest opvallend zijn de panoramische ramen. Dit is geen bus meer, dit is een serre-op-wielen. Een rondrijdend broeikasteffect, voor passagiers én milieu.

Ze rijden rond in de meest psychedelische kleuren: knalgeel, knalblauw, knalrood. Een kleurconsulent zou er wanhopig van worden, tenzij hij Mondriaan heet. Naast het CO²-equivalent van een gemiddelde straaljager, ademen deze bussen vooral de romantiek van reizen uit. Geen kunststof, airco, lederen interieur of ABS maar staal, bakeliet, chroom en lekker ouderwetse skai.

Stap op een bus als deze en the sky is the limit. De wereld glijdt in Technicolor en Cinemascope aan u voorbij.

baar, de Iraanse doet er nog een schepje bovenop. Van de yoghurtsoep tijdens de bus-picknick (zie kader) op weg naar Sara'eyn via de roos onderweg naar Astara tot de talrijke logementen bij Iraniërs thuis. Allemaal uitingen van een diepgewortelde wil om goed te doen en zo op te boksen tegen het onfraaie schurkenstaatsimago dat Iran, en bijgevolg de Iraniër, in het Westen opgekleefd krijgen.

Eén keer culminerend de Turkse en Iraanse gastvrijheid zelfs, wanneer twee Turkse truckchauffeurs op Iraanse bodem onze lunch betalen. We raken er maar niet uit of we dit voorval nu onder Iraanse dan wel Turkse gastvrijheid moeten catalogeren, zodat het in de hospitality-interland tussen Iran en Turkije 1-1 wordt. Wanneer de truckers met hun dertigtonners wegstomen, blijven we verdoemd achter, half

omvergeblazen door de wind, half door zoveel onbaatzuchtige goedheid.

Een verscheurd volk

Onder het geraffineerde oppervlak van ta'rof en gastvrijheid ligt veel tristesse: verdriet en boosheid om wat er allemaal fout gaat in Iran. De inflatie bedraagt volgens de officiële cijfers 25%. De realiteit ligt nog hoger. Mannen zijn ongelukkig over

de economische situatie, vrouwen klagen over de repressieve kledingvoorschriften, die door een aparte 'moraliteitspolitie' op hun navolging gecontroleerd worden. Meer dan één Iraniër die we spreken droomt van een beter leven, vaak in het westen. We houden ons hart vast als we horen welke utopische verwachtingen gekoesterd worden over onze contreien. Amper een maand na onze aankomst maakt de historische dreiging van de Arasvallei plaats voor een meer hedendaagse variant: de straten en pleinen van Teheran stromen over. Van mensen en van verontwaardiging. De verkiezingsuitslag brengt een storm van protest met zich mee. Tientallen komen om. We besluiten koers te zetten naar Zuidoost-Azië. Maar op 17 juli 2009, amper 3 weken na onze aankomst in Indonesië, maakt een bloedige, dood en vernieling zaaiende bomaanslag in de hoofdstad Jakarta een einde aan vijf jaar relatieve rust in de regio.

De wereld ontploft. We staan erbij en kijken ernaar. En vragen ons af of het ooit nog terug windstil zal worden.

www.portraitsofasia.be
www.morethanwords.be/blog

Lightroom 2 ontmaskerd

Piet Van den Eynde's boek 'Lightroom 2 ontmaskerd' is zojuist verschenen. De fotograaf en Adobe gecertificeerd beeldbewerker en docent/trainer licht hier geen tipje op van de sluier, de sluier gaat volledig de lucht in. Het is meer dan een uitleg van de basistechnieken, het is een uitdaging voor iedereen die creatief wil werken met fotografie. Beginners en vaklieden worden met dit goed vormgegeven boek en de heldere uitleg meegevoerd in de stappenplannen van de schrijver. Hoewel zeer systematisch vervoelt het niet, de leesbaarheid is goed. Ook uit de beelden blijkt het vakmanschap van de schrijver. Hier is in de eerste plaats een fotograaf aan het woord. Degene die de voorbeelden in het boek wil volgen, kan dit zonder meer doen, want op het internet staan de oefenbestanden ter download. Zonder meer een van de betere boeken in het genre, de uitleg gaat verder waar andere boeken stopen. Een seminar en training in een 200 pagina's full color, adviesprijs € 29,95. ISBN 978-90-456-4698-5

